

E. Javier Sánchez-Cuenca

L'any 1940, quan va arribar aquell músic estranger, Hollywood encara era conegut pels puritans com la Nova Babilònia i pels somiadors com la Fàbrica de Somnis. Pel que fa a la política d'immigració, però, alguns inquisidors del Congrés varen començar a prendre nota de certes anomalies alarmants. S'hi veien massa passejants amb ulleres aparentment de fràgil muntura, front excessivament ample, cabells escampats pels polsos.

sales de concerts pel promiscu i polititzat Kabaret. També havia fet amistat amb un home de serrell que vestia granota d'obrer metal·lúrgic i duia ulleres de presbíter prèsbita. El seu nom: Bertolt Brecht.

Eisler, aleshores, va ser temptat pel cine. Joris Ivens, un jove holandès entossudit a denunciar la sort dels desheretats de la terra (que el conduiria, anys més tard, a filmar *The Spanish Earth* durant la Guerra civil espanyola) li encarrega compondre la música d'un

provocat el Reichstag era a punt de caure. Eisler va escapar en el darrer moment i es va instal·lar a París.

Ara provava de fer feina en el seu nou país d'adopció, a l'altra banda de l'altra banda de l'oceà, i s'havia guanyat justa fama d'home alegre que xampurrava un pessim anglès sense cap complex. Quan els japonesos varen enfonsar l'armada americana a Pearl Harbour, la seva també alegre dona va renunciar a dur calces de seda, com varen fer les bones patriotes natives. Però Marx els crea i ells s'ajunten. Ara el seu veïnat el torna a involucrar en un projecte rogenic (*Hangmen also die*, 1943), que aquesta vegada dirigeix Fritz Lang. Després col·labora en teatre (*Galileu Galilei*, de Brecht, 1947), amb Joseph Losey, un altre creador entossudit a analitzar críticament l'anomenada societat capitalista.

Així que, quan els congressistes inquisidors decideixen que alemanys i jueus són presumptes culpables de conspiració contra l'essència de la pàtria nord-americana, Eisler està ja marcat i, en conseqüència, suporta els mateixos problemes que Brecht i la resta de la colla. D'un dia per l'altre Rússia havia deixat de ser aliada per convertir-se en enemiga. Presumptes comunistes i/o jueus de llinatge, aquells alemanys immigrants varen resultar ser tan indesitjables com els americans traïdors Dassin, Losey, Trumbo, Bessie.

Chaplin escriu a Picasso perquè, amb la seva ajuda, es pugui evitar la deportació d'Eisler a un camp d'internament. Sense èxit, tot i la ràpida resposta de suport. A la fi, gràcies als bons oficis d'Albert Einstein i dels germans Mann (Thomas i Heinrich), aconseguixen sortir cap a Txecoslovàquia. Poc després, Chaplin quedava definitivament excomunicat i la comissió McCarthy culminava la seva cacera depuradora amb el sinistre èxit conegut.

L'any 1955 Alain Resnais va decidir rodar *Nuit et bruïllard* (*Nit i boira*), estremidor document sobre els camps d'extermini nazis. Necessita una partitura *ad hoc*. Va cridar Eisler, convertit aleshores en prestigiós teòric (escriu amb T.W. Adorno *El cine i la música*). "Serà música atonal", li va dir. "Sobretot -va contestar Resnais- res de violins." ❖

Küble Wampe
de Slatan Th.
Dudow.

Parlaven una llengua més aspra que no l'anglès i no somreien mostrant les dents blanques com els sans exemplars de la raça americana. ¿Es tractava de simples forasters de front permanentment ruat o eren membres d'un secta clandestina?

Aquell músic estranger nomia Hans Eisler i havia estat un dels darrers a arribar-hi. Quan els soldats alemanys desfilaven a París sota l'Arc de Triomf, ell viatjava cap a Lisboa amb un visat que li havia aconseguit pels pèls la mateixa esposa del president nord-americà, tan roja, segons deien, com ell. Eisler havia nascut a Viena, s'havia format musicalment amb Arnold Schönberg -que ara es trobava a Califòrnia-, però la seva personalitat havia madurat a Berlín, vertiginosa cruïlla de Cultura i de golferia nocturna. I així, havia intimat amb Kurt Weile, un excel·lent músic seriós que va cometre la gosadia d'abandonar les

poema visual dit *Regen* (Pluja) el resultat ofereix un dels títols més virtualment debussynians: *14 formes de descriure la pluja*. Com a contrast, més tard Brecht el recluta per *Ventre gelats* (*Küble Wampe*, 1932) l'explosiva pel·lícula d'un diector romanès (Slatan Dudow) en la qual es conjuguen tots els radicalismes possibles: es tracta d'un melodrama militantment trostkista amb un tractament visual tributari directe del cine soviètic, una estructura narrativa atípica en la qual el clima s'avança al primer rotllo, un concepte de la interpretació cruament brechtiana i un final èpico-racial-revolucionari: un grup de joves i atlètics treballadors interrompen el queixós discurs d'un ranci comerciant company de tren cantant a crits *Endavant, endavant, no rendir-se mai... fins a canviar el món*. La música d'aquest còctel agit-prop, atona, per descomptat. Aquells ventres gelats espantaren el ja tremolós règim prehitleria. L'incendi